

ПАНДЕМИЯТА НЯМА ДА ПОПРЕЧИ НА ПРОВЕЖДАНЕТО НА V МЕЖДУНАРОДЕН КОНКУРС ПО УКРАИНСКИ ПРАВОПИС

Интервю с д-р Оксана Баранивска, организаторка
на Международния правописен конкурс по украински език в Ягелонския университет в
Краков, Полша

Оксана Баранивска; Будапеща, Унгария;
източник: личен архив на Оксана Баранивска

Международният правописен конкурс по украински език се организира от катедра „Украинистика“ в Института по източнославянска филология на Ягелонския университет, Краков, Полша. Всяка година студенти от Софийския университет „Свети Климент Охридски“ представят България в него. Специално за деветия брой на електронния алманах „Българска украинистика“ организаторката на конкурса д-р Оксана Баранивска разказва за провеждането му и защо пандемията няма да попречи на това за поредна година студенти от редица държави да премерят сили в надпреварата за най-добро познаване на украинския правопис.

Лилия Желева: Как възникна идеята за провеждането на Международния правописен конкурс по украински език?

Оксана Баранивска: Идеята се появи още преди 15 години – през есента на 2005 година, а на 10 март 2006 година се проведе за първи път. Но тогава това беше национален конкурс, а не международен. Провеждахме конкурса десет години поред за студентите украинисти от полските университети. До март 2015 година, когато конкурсът „навърши“ десет години и решихме да променим формата му, за да го изведем на

международната сцена – извън границите на Полша. Така се появи идеята за Международен правописен конкурс по украински език, чийто дебют се състоя през 2016 година – също през март. Ще добавя, че той се провежда всяка година по едно и също време, като за периода от 2006 до 2019 година не е имало прекъсване. Тазгодишният, юбилеен конкурс (пети международен и петнадесети поред), ще бъде през ноември. За съжаление, получи се така, че не успяхме да го проведем в обичайното време (беше планиран за 12–13 март 2020 г.), тъй като бяхме възпрепятствани от пандемията.

Л.Ж.: Кой има право да участва в конкурса?

О.Б.: До участие се допускат студенти, за които украинският език е чужд. Обикновено това са студенти украинисти или слависти от европейски университети. Носители на украинския език не могат да се състезават, тъй като силите биха били неравностойни. Представете си следната ситуация – в конкурса участва студент, който едва от три години чете и пише на кирилица (например, участник от Унгария, Чехия или Германия) и студент, който от дете слуша този език, чете и пише на него от първи клас. За носителите на езика би трябвало да се организират отделни правописни състезания.

Ще добавя, че победителят не може да участва на следващото провеждане на конкурса. За сметка на това участниците, които са спечелили второ и трето място, се допускат до участие.

Участници в III Международен правописен конкурс по украински език, Ягелонски университет, Краков, Полша, 2018 г.; фотограф: Пшемислав Томанек

Л.Ж.: Кои страни са участвали в конкурса досега?

О.Б.: Броят на страните, които участват, всяка година се променя, всеки път по различни причини. Дори се е случвало ден-два преди конкурса някой участник да се разболее. Но има и постоянни участници (имам предвид университети), които идват всяка

година, започвайки от първия конкурс. Това са студентите на българската украинистика, сръбската, чешката (от Бърно и Оломоуц). И, разбира се, от полските вузове. През четирите години (2016, 2017, 2018, 2019 г.) в надпреварата за най-добър чуждестранен познавач на украинския правопис са премервали сили представители от следните страни: Австрия, Беларус, България, Германия, Полша, Русия, Румъния, Сърбия, Унгария, Хърватия, Чехия. Например от Полша, Германия и Чехия е имало представители на две или повече учебни заведения.

Л.Ж.: Кой участва в състава на журито?

О.Б.: В състава на журито каним преподаватели от вузовете, които участват в конкурса. Понякога има шестима преподаватели, друг път – седем. Зависи от годината. Винаги каним всички, които са подали заявки за участие. Колкото повече, толкова по-добре, тъй като така има повече очи и ръце за проверка на конкурсните задания. Преподавателите от Полша, България, Сърбия и Чехия са постоянни членове на журито, тъй като, на първо място, студентите от тези страни не са пропускали нито един конкурс, а на второ място (тук благодаря на всички чуждестранни колеги украинисти, с които сме си сътрудничили), преподавателите от въпросните страни всяка година идват при нас заедно със студентите си и участват в състава на журито. Славяните се подкрепят взаимно.

Жури на I Международен конкурс по украински правопис, Ягелонски университет, Краков, Полша, 2016 г.;
фотограф: Пшемислав Томанек

Л.Ж.: Какви части включва конкурсът?

О.Б.: Конкурсът се състои от два етапа – подборен и финален. В първия етап участват всички участници – решават две конкурсни задачи върху различни правописни

правила, а до финала стигат десетте най-добри, които се съревновават за най-добър познавач на украинския правопис. Това, което очаква финалистите, е диктовка.

Но конкурсът не е само правописни задачи и диктовка. Той се състои и от интеграционна среща, която често е тематична, посветена на творчеството на Кобзаря (Тарас Шевченко – бел. на Л.Ж.), украински песни, екскурзия из Краков, екскурзия до Музея на Ягелонския университет, открита лекция за участниците, която чете почетният гост на конкурса. Стараем се за нашите гости – както за членовете на журито, така и за участниците – да има колкото се може повече възможности за общуване, споделяне на впечатления и опит, за да може, след като се върнат в университетите си, да имат много за разказване на своите колеги за тези 2-3 дни в Краков.

Л.Ж. Кой чете диктовката? По какъв начин се диктува?

О.Б.: Диктовката чете някой от членовете на журито (освен организаторите) или почетният гост. Това го решаваме ние (т.е. всички членове на журито) по време на конкурса.

Първо се чете целият текст, след това – цяло изречение, после – изречението на части, след което още веднъж – цялото изречение (и по този начин се диктува всяко изречение), а накрая се прочита още веднъж цялата диктовка.

Л.Ж.: С какви трудности Вие, като организаторка на конкурса, сте се сблъскали и как сте ги преодолели?

О.Б.: Винаги е имало някакви трудности, но те обикновено не се отнасят към самата конкурсна част, т.е. задачите и диктовката. Разбира се, самото съставяне на задачите и подбора на диктовките изискват много работа, съсредоточеност, внимателност – задачите трябва да са така съставени, че да не се пропусне нещо, да не се повтарят думи, да не се дадат правилните отговори, диктовката да бъде такава, че да може да се пише от чужденци, но, от друга страна, тъй като това все пак е конкурс, не може да се предлагат най-простите задачи или лесни диктовки. Организацията на самия конкурс изисква също така сили и търпение и ако стават изненади и непредсказуеми ситуации, то, повярвайте ми, за четиринадесет години, дори бих казала за петнадесет, те вече се приемат като нещо нормално. Най-пресният пример е тазгодишният – една седмица преди конкурса се наложи да го отложим тогава, когато всичко беше готово, когато част от участниците вече си бяха купили билети до Краков...

Разбира се, важно е финансирането. Ако него го нямаше, и конкурса нямаше да го има. За радост, последните години ръководството на университета (ректорат, деканат,

институт) ни подкрепят в това начинание. За нас е най-важно да има желаещи да участват в правописните състезания.

Л.Ж.: Какви промени се предвиждат в провеждането на тазгодишния конкурс във връзка със световната пандемия, причинена от COVID-19?

О.Б.: Да, няма как да се избегнат промените. За съжаление, ни се наложи да преместим конкурса от март 2020 г. за ноември 2020 г. Но и това не спаси ситуацията, тъй като през ноември конкурсът няма да може да се проведе в традиционния си формат. Затова организаторите приехме решение да го проведем в онлайн режим, защото не знаем колко време ще продължи пандемията. Конкурсът ще бъде малко по-различен – не такъв, какъвто би ни се искало да бъде. Планираме да променим формата – малко по-различно ще изглеждат задачите – ще бъдат под формата на тестове. Също така на финала няма да има диктовка, а ще дадем задача на финалистите. Надяваме се, че ще успеем да се справим и няма да има неприятни изненади.

Л.Ж.: Какви съвети можете да дадете на бъдещите участници в конкурса?

О.Б.: Преди всичко да не се притесняват. Относно това кога да започнат да се подготвят, според мен е строго индивидуално. Бих препоръчала все пак да работят систематично по време на обучението си, защото за 2-3 седмици е трудно и даже невъзможно да се научат всичките правила на украинския правопис, да се запаметят редица изключения и т.н.

Л.Ж.: Кои правописни характеристики според Вас са най-трудни за участниците?

О.Б.: Писането на думи слято, разделно и полуслято и употребата на главна и малка буква. Това е най-трудното, макар че понякога апострофът и удвояването и неудвояването на съгласни букви е препъни-камъкът за участниците.

Л.Ж. Как да се мотивират студентите да участват в конкурса?

О.Б.: На първо място, по време на конкурса биха могли да се запознаят с радетели на украинския език от други европейски университети, да общуват с тях, да споделят впечатления. На второ място, това е чудесен повод да проверят своето ниво на владение на украински език и да получат награда за това. На трето място, да бъдат в старата столица на Полша и да прекарат тук два-три дни. Надяваме се, че конкурсът в онлайн режим,

който се планира тази година, няма да стане норма, както и че съвсем скоро ще имаме възможност да се срещнем между стените на Ягелонския университет.

На всички участници – и бивши, и бъдещи – пожелавам успех, вдъхновение и победи. Бих искала да благодаря както от свое име, така и от името на нашата катедра и институт на всички студенти и преподаватели, които вече са били на нашето правописно състезание, и да ги покана да участват в следващите конкурси. До нови срещи в Краков!

Дата: 7 август 2020 г.

Интервюто взе д-р Лилия Желева, хоноруван асистент по украински език в Катедрата по славянско езикознание на Факултета по славянски филологии в Софийския университет „Св. Климент Охридски“

E-mail: lilia.zheleva@gmail.com